

Кластер як один з ефективних методів формування критичного мислення школярів.

Джерело: holias.at.ua/

Найбільш оптимальними у процесі формування критичного мислення школярів вважаються методи проблемного навчання.

Будь-який метод, будь-яка використана в технології розвитку критичного мислення форма роботи ґрунтується на трьох фазах:

- ✓ виклику (актуалізація знань, пробудження інтересу до теми, визначення мети вивчення конкретного матеріалу);
- ✓ осмислення (осмислення нової інформації, критичне читання і письмо);
- ✓ рефлексії (узагальнення й оцінка інформації, формування власної думки, окреслення напрямків подальшого засвоєння теми).

Досвід показує, що для дітей основної школи цікавим є такий вид діяльності як переосмислення інформації через графічні схеми і таблиці.

З-поміж різноманітних графічних способів опрацювання матеріалу учнів приваблюють кластери. Слово «кластер» походить з англійської мови (*cluster* – пучок, рій, скупчення).

Кластер – виділення смислових одиниць тексту та їх графічне оформлення у формі пучка. Кластер включає ключові слова, ідеї, подані у логічній послідовності текстових суб'єктів, котрі створюють цілісну і наочну картину. Метод «кластера» дозволяє представити на уроці великий обсяг інформації у структурованому і систематизованому вигляді, виявити ключові слова теми. Таким чином підвищується мотивація, адже самі ідеї дітьми сприймаються легше. Є припущення, що людині потрібні графічні образи, тому що мозок краще запам'ятовує моделі. Представлення учнями інформації у формі кластера сприяє творчій обробці, а тому забезпечує засвоєння її на рівні розуміння. Кластери дозволяють розвивати мислення, робити його більш гнучким, позбавлятися стереотипів, догматичне мислення перетворювати у критичне. Важливо і те, що через побудову кластерів

виявляємо систему ключових слів, які можуть бути використані для пошуку інформації в Інтернеті, а також для визначення головних напрямів учнівських досліджень, вибору тем для проектних робіт. Створення кластерів сприймається школярами як творча робота, у якій є можливою реалізація власного бачення проблеми, власний підхід, варіативність як засіб самореалізації, самоутвердження.

Можливість індивідуальної, парної, групової і колективної роботи створює психологічний комфорт у навчальному процесі.

Кластери можуть мати багато розгалужень, тому важливо вчасно зупинитися на необхідному рівні деталізації.

Застосовуємо кластер на усіх етапах уроку: на стадії виклику - для систематизації того, що дітям відомо і визначення прогалин у знаннях; на стадії осмислення кластер дозволяє фіксувати фрагменти нової інформації; на стадії рефлексії поняття групуються і між ними встановлюються логічні зв'язки.

Додаток 1.

2. Правила створення кластера

1. Посередині чистого аркуша (класної дошки), документу Word, слайда Power Point записуємо ключове слово або речення теми.
2. Кругом нього - слова чи речення, що доповнюють тему.
3. Довкола записаних слів з'являються «супутники» і встановлюються нові логічні зв'язки.
4. Записуємо стільки ідей, скільки їх називають діти.

Внаслідок цього з'являється структура, яка графічно відображає послідовність процесу мислення, визначає інформаційне поле заданої теми.

З-поміж великого розмаїття кластерів найбільш прийнятними для уроку є класичний кластер, зворотній кластер, кластер-образ, предметний кластер, паперовий кластер, кластер з нумерацією слів, мультимедійний кластер з візуальними, аудіо та відео ефектами.